

РЕШЕНИЕ

№ 43

гр. Варна, 09.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, III СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Георги Йовчев

Членове: Николина П. Дамянова
Даниела Ил. Писарова

при участието на секретаря Десислава Ив. Шинева Чипева
като разгледа докладваното от Георги Йовчев Въззивно търговско дело № 20233001000589 по описа за 2023 година

Образувано е по въззивна жалба вх. № 22582/19.09.2023 г. по описа на Окръжен съд - Варна, подадена от ППЗК „Срацимир“, със седалище и адрес на управление с. Чернево, обл. Варна, действащ чрез пълномощник адвокат П. М., ВАК, срещу решение № 347/10.08.2023 г. постановено по т.д. № 463/2022 г. по описа на Окръжен съд - Варна, с което съдът е осъдил кооперацията да заплати на „Онтарио БГ“ ЕООД, сумата от 64 000 лв. представляваща главница по договор за подпомагане от 30.07.2020 г., за която е издаден РКО № 10/05.10.2020 г., ведно със законната лихва от датата на предявяване на иска – 28.04.2022 г. до окончателното плащане, както и сумата от 3466,67 лв. представляваща обезщетение за забава върху главницата за периода от 17.09.2021 г. до 28.04.2022 г., на основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД във вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД. Въззивникът оспорва постановеното решение в неговата цялост като неправилно. Сочи, че ищецът, въззивае в настоящото производство, не води редовно счетоводните си книги, а и в тях липсва отразяване на вземания с длъжник кооперацията. В този смисъл твърди, че дружеството не разполага с кочан от разходни ордери, от който последователно да издава такива и да могат да се проследят движенията на финансите в предприятието. Индиция за това намира в счетоводните книжа на търговеца, където са осчетоводени само ордери с номера 4, 5, 7, 8 и 10. Коментира приложения към делото договор за заем и възразява, че не е налице идентитет между ищеца и посоченото като заемодател лице. Оспорва предаването на твърдяната парична сума предмет на договора за заем. Като недоказани намира обстоятелствата около нуждите и необходимостта за кооперацията от заемните суми. Според въззивника недоказани са твърденията, че именно кооперацията е длъжник по облигационното правоотношение, а не лицето Я. Я., доколкото последния фигурира като длъжник в лично качество. Доколкото Закона за ограничаване на плащанията в брой предвижда забрана на плащания над 10000 лв. в брой, твърди, че предаването на спорната сума няма как да бъде извършено на ръка, а следва да стане по банков път, за което в настоящия случай липсват доказателства. Иска отмяна на първоинстанционното решение.

Постъпила е и втора въззивна жалба с вх. № 22623/19.09.2023 г., по описа на Окръжен съд – Варна, на ответника ППЗК „Срацимир“, ЕИК 813148949, със седалище и адрес на управление с. Чернево, обл. Варна, чрез упълномощен представител адв. Л. П., ВАК, срещу решение № 145/28.03.2023 г. постановено по търг. дело № 309/2020 г., по описа на Окръжен съд – Варна. Поддържа направеното и с първата въззивна жалба изявление за неправилност на обжалвания съдебен акт. Въззивникът допълва възраженията си спрямо фактическите констатации на решаващия съд. Твърди, че няма предаване на процесната сума, като такова не може да се установи и поради обстоятелството, че дружеството не води редовно счетоводство съобразно разпоредбите на чл. 182 ГПК във вр. чл. 55 ТЗ. Твърди различно счетоводно отразяване на договора за заем в счетоводствата на двете страни. Като смята, че с оглед събраните писмени доказателства не може със сигурност да се твърди кога е положен подписа върху касовия ордер, дали това е станало върху предварително изписан текст или върху празен документ, който след това е дописван от управителя на дружеството. Коментирайки резултатите от допуснатата пред първоинстанционния съд съдебно-техническа експертиза навежда твърдения, че касовия ордер не е осчетоводен от дружеството през 2020 г., а едва в последващ момент за нуждите на производството. Смята, че председателят е действал в лично качество, поради това в конкретния случай не се доказва задължението да е поето от кооперацията. Претендира за отмяна на първоинстанционното решение и отправя доказателствени искания. Моли за присъждане на разноски по делото.

В законоустановения срок е постъпил отговор на въззивна жалба подаден от „Онтарио БГ“ ЕООД, чрез процесуален представител адв. Е. Р., в който е изразено становище и по двете въззивни жалби постъпили от кооперацията чрез процесуални представители, като ги намира за неоснователни. Като безспорно счита, че в настоящия случай се касае за договор, който разкрива характеристиките на договор за заем по чл.240 ЗЗД. Смята, че е реализиран фактическия състав на заема, налице е предаване на парична сума, задължението е падежирало, отправена е покана за възстановяване на сумата и вземането е станало изискуемо. Предаването на процесните суми намира за безспорно установено, както от представения касов ордер, така и от калузите на сключения между страните договор. Твърди, че паричните суми са предадени на председателя на кооперацията като представител на същата, а този извод се подкрепя и от допуснатата графологична експертиза. Ето защо, счита, че липсата на взето предварително решение на общото събрание не влече след себе си недействителност на сключената сделка от председателя. Коментирайки резултатите от проведената счетоводна експертиза, посочва, че дружеството е разполагало с парични суми достатъчни, за да се предостави в заем процесната сума. Намира, че не е налице вмешателство в счетоводната система, с която дружеството оперира. Моли за постановяване на решение, с което да се потвърди съдебният акт на първата инстанция.

За да се произнесе, съдът взе предвид следното :

Производството по делото е образувано по искове с правно основание чл.240, ал.1 от ЗЗД и чл.86 от ЗЗД, предявени от „Онтарио БГ“ ЕООД срещу ППЗК „Срацимир“, за заплащане на сумата от 64 000 лева, претендирана по договор за заем от 30.07.2020 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба – 28.04.2022 г. до окончателното ѝ изплащане, както и сумата от 3466.67 лв., претендирана като обезщетение за забава върху главницата, за периода 17.09.2021 г. до 27.04.2022 г.

Ищецът излага, че в качеството си на заемодател е предал в заем на ответника, чрез неговия представляващ сумата от 64000 лв., която е следвало да бъде върната при поискване от страна на заемодателя. Твърди, че въпреки настъпване на падежа и след изтичане на срока даден с писмена покана сумата не е върната.

Ответникът е подал писмен отговор, в който оспора исковете. Твърди, че договорът от 30.07.2020 г. е нищожен като противоречащ на закона - чл.26, ал.3 от Закона за кооперациите, тъй като не е налице решение на УС за сключване на сделката, евентуално – нищожен поради грешка в лицето и заобикаляне на закона. Претендираната грешка в лицето

е обоснована с трайните търговски отношения на кооперацията с друго дружество, също представлявано от М.М., а именно „Атлас агро 2011“ЕООД, с което е трябвало да бъде сключен договорът. Грешката е съществена, тъй като идеята за подпомагане на кооперацията чрез заемни средства е основание за преференциални изкупни цени по договорите за покупко-продажба на зърнени култури и торове. Излага твърдения за нищожност поради заобикаляне на закона, тъй като договоят прикрива извършването на банкова дейност. Оспорва и получаването на посочената в договора парична сума, тъй като ищецът не е разполагал с такива банкови и касови наличности. Излага, че председателят е подписал празна бланка за РКО, но пари в брой не е получаваал, нито е внасял в касата на кооперацията. Оспорва авторството и верността на касов ордер №10 от 05.10.2020 г. с твърдения, че подписът за Я. Я. е неавтентичен, а евентуално е пренесен от друг документ с техническо устройство или по друг начин. Съдържанието на касовия ордер не отразява действително събитие – предаване на парична сума, тъй като е дописван.

Варненският апелативен съд, с оглед наведените оплаквания и след преценка на събраните доказателства, в предметните предели на жалбата, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Решението на първоинстанционния съд съдържа реквизитите по чл. 236 ГПК и е действително, произнасянето съответства на предявените искания и правото на иск е надлежно упражнено, поради което производството и решението са допустими.

От значение за възникналия между страните спор е на първо място да се установи наличието на сключен между страните договор за заем като основание за възникналото задължение на ответната страна да върне заетата сума.

Съгласно чл.240 от ЗЗД с договора за заем, заемотателят предава в собственост на заемателя пари или други заместими вещи, а заемателят се задължава да върне заетата сума или вещи от същия вид, количество и качество. Заемът за потребление е от категорията на реалните договори и се смята за сключен от момента на предаване на заемната сума от заемотателя на заемателя. От този момент той произвежда действие по отношение на заемателя – за него възниква задължението да върне заетата сума.

Установяването на факта на предаване на сумата – предмет на заема, с оглед разпределението на доказателствената тежест, следва да се установи от въззиваемия, в качеството му на заемотател.

По делото е представен сключен между страните договор за подпомагане от 30.07.2020 г. по силата, на който „Онтарио БГ“ЕООД предоставя на ППЗК „Срацимир“ парични средства, чийто размер се определя и удостоверява с разходни касови ордери (чл.3). Страните са уговорили, че връщането на средствата се договаря между двамата управители с оглед съвместната дейност и постигането на добри финансови резултати (чл.4). Договорът е за срок от една година, считано от датата на неговото подписване. Автентичността на договора не е оспорена, поради което същият се ползва с формална доказателствена сила и е обвързващ за страните. Тълкувайки волята на страните по реда на чл.20 от ЗЗД съдът приема, че договорът обективира постигнато съгласие за предоставяне на парични средства за временно безвъзмездно ползване срещу задължение за връщането им на допълнително уговорен падеж, поради което има характер на договор за заем.

Договорът за заем е реален, като фактическият състав на сключването му завършва с предаването на сумата. Предаването на заемната сума е установено от удостоверителното изявление, обективизирано в подписан от въззивника РКО от 05.10.2020 г., от съдържанието на който се установява, че въззиваемият е предал на председателя на кооперацията Я. Я. сумата от 64 000 лева. От заключението на съдебно-почерковата експертиза се установява, че разходният касов ордер е подписан от Я. Я., подписът му не е пренесен от друг документ и няма данни за извършени подправки и интервенции в съществените елементи на изразеното в него мисловно съдържание. В този смисъл, съдът намира за недоказано оспорването на автентичността на документа установяващи факта на получаване в заем на

сумата от 64 000 лева. Съответно изявленията следва да обвържат авторите им съгласно съдържанието на разходния касов ордер и договорът за заем.

Касае се за частни документи, които като съдържащи неизгодни за издателя му факти, се ползват с материална доказателствена сила и при липса на други писмени доказателства, които да опровергават въпросните изявления са пълни доказателства за предаване на сумата.

При наличие на частни документи, подписани от страните, които са ги съставили (РКО и договор, първият съдържащ изявление за реално получаване на предоставената сума), чиято автентичност е безспорно установена след проведеното производство по чл.193 от ГПК, същите съставляват доказателство, че изявленията които се съдържат в тях са направени от посочените в тях лица и удостоверените в факти са се осъществили така, както са посочени (в този смисъл е Решение № 43 от 26.03.2015 г. по гр.д.№ 4638/2014 г. на ВКС, III г.о.). В РКО изрично е обозначено, че сумата е получена от Я. Я. в качеството му на председател на кооперацията, поради което липсва основание да се приеме, че сумата е получена от физическото лице в лично качество.

От заключението на вещото лице по допуснатата в първоинстанционното производство съдебно-счетоводната експертиза се установява, че в счетоводството на въззиваемото дружество във връзка с договора за подпомагане от 30.07.2020 г. и разходен касов ордер N 10/05.10.2020 г. са взети счетоводни записвания, като е възникнало вземане от въззивника в размер от 64 000 лева за сметка на намаление на касовата разполагаемост. Установеното от ССЕ осчетоводяване на задължението от въззивника по партидата на физическото лице е без правно значение, тъй като при несъответствие със счетоводните записвания меродавен е първичният счетоводен документ, в случая РКО №10/05.10.2020 г., удостоверяващ плащане към кооперацията. Фактът дали председателят е отчет полученото по договора е непротивопоставим на въззиваемия и е от значение единствено във вътрешните отношения между ответната кооперация и органичния ѝ представител, а неизпълнението на публично-правното задължение на заемодателя да отрази вземането в ГФО и данъчните декларации, не опровергава факта на сключването на договора. Това се отнася и до избраната от страните форма за доказване на предаването на сумата. Изпълнението на изискването на чл.3, ал.1 от Закона за ограничаване на плащанията в брой (ЗОПБ) за предаване на суми над 10000 лева само по банков път, може да доведе само до ангажиране на административно - наказателната отговорност по чл.5 от ЗОПБ, но не и да рефлектира върху валидността на сделката и гражданско-правните последици на извършеното плащане в брой.

От заключението по ССЧЕ се установява още, че въззиваемото дружество е разполагало с достатъчна касова наличност за предоставяне на сумата по РКО (88 0007.13 лева към 01.10.2020 г.), поради което и това възражение на въззивника се явява неоснователно.

Обстоятелството, че ползваният от въззиваемото дружество счетоводен софтуер „Мегасофт“, съобразно заключението по повторната съдебно-компютърна експертиза не съхранява хронологични статистически данни за извършените промени и допуска възможност за промяна на сумата по ордера и със задна дата, не може да промени извода на съда относно факта на получаване на сумата и задължението за връщане, произтичащи от съставените и подписани от страните документи, които ги обвързват.

Неоснователни и недоказани в процеса останаха и възраженията на въззивника за нищожност и унищожаемост на договора.

Действително разпоредбата на чл.26, ал.3 от Закона за кооперациите изисква решение на управителния съвет на кооперацията за сключване на сделката, но при юридическите лица процесът на волеобразуване и процесът на волеизявяване са отделени и са в компетентност на различни органи, като в компетентността на председателя са включени организирането и ръководството дейността на кооперацията, както и представителството пред трети лица, спрямо които действията, извършени от председателя, обвързват кооперацията. Въпросът дали председателят е действал без предходно решение на УС, е от

значение единствено за вътрешните му отношения с кооперацията и е без значение за третите лица, които нямат задължение да проверяват дали има решение на УС по въпроси от неговата компетентност. В тази връзка приложими по аналогия са мотивите към Тълкувателно решение № 4 от 10.05.2018 г. на ВКС по т. д. № 4/2016 г., ОСГТК.

Доводите за сключване на договора с цел заобикаляне на Закона за кредитни институции също са неоснователни, предвид липсата на ангажирани доказателства за развивана от ищеца по занятие дейност по кредитиране. Безвъзмездният характер на процесния договор изключва сключването му с цел реализиране на печалба, докато банковият кредит по дефиниция е възмезден (чл.430, ал.2 от ТЗ).

Валидността на договора е оспорена с възражение за нищожност поради абсолютна симулация. За да е налице абсолютната симулация следва да се установи, че е налице несъответствие между външно изразената от страните воля относно сключване на дадена сделка и действителната им воля, че не желаят настъпването на правните последици на сделката, поради предварително съществуваща уговорка помежду им. При наличието на писмен договор подписан от двете страни, за разкриване на симулацията е необходим писмен документ - обратно писмо, в който е посочено, че съгласието за сключване на договора не е истинско, а е привидно, като такова доказателство по делото не е представено. Не са налице и основание за прилагане на изключението по чл.165. ал. 2 от ГПК, тъй като липсва документ, който изхожда от другата страна или официален документ, удостоверяващ нейно изявление пред държавен орган, от което може да се заключи, че симулацията е вероятна, поради което съдът намира възражението за нищожност на договора на осн. чл.26, ал.2, предл.5 от ЗЗД, за неоснователно.

С оглед на гореизложеното съдът намира, че процесният договор не страда от пороци, водещи до неговата нищожност.

Недоказани се явяват и твърденията за сключване на договора при грешка в лицето. Съгласно чл.28, ал.1, изр.2 от ЗЗД грешка в лицето е основание за унищожение, когато договорът е сключен с оглед на личността. Грешката като основание за унищожаване на един договор представлява несъзнавано несъответствие между представата на сключващото договора лице с обстоятелствата, които имат значение при формиране на волята му за сключване на договора досежно неговия предмет или лицето, с което се договаря. От справка в ТР се установява, че дружеството сочено от въззивника като действителен заемодател „Атлас Агро 2011“ ЕООД е създадено на 21.10.2020 г., т.е след сключване на договора за заем. Следователно и предвид публичността на регистъра не би могло да се приеме, че представляващият кооперацията е имал погрешна представа, с кое дружество преговаря.

С оглед реалния характер на договора за заем, съдът намира, че заемното правоотношение е валидно възникнало към датата на съставяне на разходния касов ордер, което съответства и на твърденията на ищеца в исковата молба.

Доколкото до приключване на устните състезания по делото, не са представени доказателства за установяване на обстоятелството, че заемателят е изпълнил задължението си за връщане на заетата сума, съдът намира, че искът за заплащане на сумата от 64 000 лева, като доказан по основание и размер, следва да бъде уважен.

С оглед липсата на уговорен падеж задължението става изискуемо след покана, по арг. от чл.84, ал.2 от ЗЗД, каквато въззиваемият е депозирал в деловодството на въззивника на 10.09.2021 г. В поканата е даден едноседмичен срок за връщане на сумата, с изтичане на който заемополучателят е изпаднал в забава, поради което дължи обезщетение в размер на законната лихва. Изчислен чрез електронен калкулатор на НАП, размерът на законната лихва за периода 17.09.2021 г. – 28.04.2022 г. е 3982.22 лева, поради което и оглед диспозитивното начало, искът с правно основание чл.86 от ЗЗД е основателен до предявения размер от 3466.67 лева.

Като е стигнал до същите правни изводи, ОС – Варна е постановил правилен съдебен акт, поради което обжалваното решение следва да бъде потвърдено, като въззивният съд

препраща и към мотивите на първоинстанционния съд.

Съдът намира за основателно възражението за прекомерност на претендираното адвокатско възнаграждение, в размер на 9070 лева, доказателства за плащането на което са представени със списъка на разноските по чл.80 от ГПК, представен в съдебно заседание. С оглед обжалвания интерес, минималното възнаграждение е в размер на 6417 лева. Делото не се отличава с особена фактическа и правна сложност, а заплатено адвокатско възнаграждение, надвишава почти с 1/3 минималното възнаграждение, определено по правилата на чл.7, ал.2, т.2 и 4 от Наредбата за минималните размери адвокатски възнаграждения, поради което съдът намира същото за прекомерно и следва да бъде намалено на 7500 лева.

С оглед гореизложеното и предвид направеното искане, и на осн. чл. 78, ал.3 от ГПК, въззивникът следва да бъде осъден да заплати на въззиваемия, направените по делото разноски за заплащане адвокатско възнаграждение, в размер на 7500 лева.

Воден от горното, Варненският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 347/10.08.2023 г. постановено по т.д. № 463/2022 г. по описа на Окръжен съд - Варна.

ОСЪЖДА ППЗК „Срацимир“ с ЕИК 813148949, със седалище и адрес на управление с.Чернево, община Суворово, област Варна **ДА ЗАПЛАТИ** на „Онтарио БГ“ ЕООД с ЕИК 203150936, със седалище и адрес на управление гр.Добрич, ж.к.“Дружба“ 22, вх.Б, ет.3, ап.7, сумата от 7500 (седем хиляди и петстотин) лева, представляваща сторените във въззивното производство разноски за заплащане на адвокатско възнаграждение, на основание чл.78, ал.1 вр. ал.5 от ГПК.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва пред ВКС на РБ в едномесечен срок от връчването му при условията на чл.280, ал.1 от ГПК .

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____